

TITEL

The 9/11 Wars

FÖRFATTARE

Jason Burke

FÖRLAG

**Allen Lane,
Great Britain 2011**

Boken skildrar tioårsperioden efter terrordåden den 11 september 2001. Al Qaida-kännaren Jason Burke har vidgat sitt perspektiv till en skildring av hela det skede som ännu väntar på sitt namn. Denne engelske reporter har sin bild klar av att den heltäckande beteckningen är ”11 september-krigen”. Vad som har utlöst av radikaliserad i hela den islamiska världen kan bäst jämföras med reaktionerna på sexdagskriget 1967 och Yom Kippur 1973.

Det rör sig om krig mer präglade av utdragna, oavgjorda skärmytslingar än av strategiskt avgörande konfrontationer. Till dess skrämmande karakteristika hör övergreppen mot fångar. Våld mot civila är en av följderna av västmilitärers oförmåga att tillämpa en taktik avpassad efter lokala förhållanden. Här kom snart Osama Bin Ladin med sin globala kamp lika mycket till korta som väst med sina demokratiambitioner och fördomar.

Muslimska länder har inte stått stilla utan genomgått dynamiska, oförutsedda och komplexa förändringar betonar Burke i en blandning av undersökning, reportage och samtidshistoria; en mäktig krönika som går utanpå det mesta som har skrivits i detta ämne. Suveränt rör han sig lika mycket i Pakistan som i Afghanistan, Irak och Västeuropa. Vad vi möter är en växande utmaning mot USA:s och Europas intressen.

TITEL

**The Unquiet American:
Richard Holbrooke in the World**

REDAKTÖRER

Derek Chollet & Samantha Power

FÖRLAG

PublicAffairs, New York 2011

AfPak var hans sista utmaning. Den slöts med Richard Holbrookes död; aortan brast. Framgång som president Obamas representant i Afghanistan-Pakistan hade heller knappast varit att räkna med; inte ens hans legendariska förmåga tycktes här ha räckt till.

Vänner och medarbetare har samlats i en minnesbok om en amerikansk superdiplomat av det ovanliga slaget; en framfusig egocentrisk nätverkare, hänsynslös på vägen mot sina mål körde han över somliga och smickrade andra. Boken visar hur väl han skrev själv, stimulerad i journalisters sällskap samtidigt som han drog nytta av dem. Man tänker på Olof Palme.

Hos oss är Holbrooke mest känd för att ha åstadkommit en förhandlingsfred i Bosnien. Men det fanns mycket annat. Som FN-ambassadör lyckades han få USA-kongressen att betala supermaktens skulder till organisationen. Han satte HIV-aids på FN-kartan.

Porträtten skriver ett stycke amerikansk utrikespolitik. Holbrooke väntades bli president Clintons utrikesminister, men det blev Madeleine Albright. Han skulle troligen ha nått den posten under Al Gore eller John Kerry, och kanske ha fått jobbet med Hillary Clinton som president. Han var förvissad om att ingen makt likt USA kan göra gott i världen. Med en arbetsförmåga som få gjorde han sitt bästa för att bekräfta tesen.

TITEL

The Russian Origins of the First World War

FÖRFATTARE

Sean McMeekin

FÖRLAG

The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England 2011

Det är hög tid att Ryssland ges sin del av skulden till första världskriget! Den amerikanske författaren till denna bok är säker på sin sak: nyckeln till krigsutbrottet är att söka i St Petersburg. Hans forskning visar att försvarsministern Sergei Sazonov och tsarens generaler bedrev i hemlighet mobilisering fem kritiska dygn innan man i Berlin reagerade mot den ”ryska faran”. Det ryska motivet var inte att stödja Serbien mot Österrike utan att driva konflikten till en upplösning av det habsburgska väldet och – framför allt – det ottomanska.

Här är vi långt ifrån Franz Fischers numera också ifrågasatta tes från 1961 rörande den tyska krigsskulden. Märkligast är måhända beskrivningen av hur ödesdigert framgångsrikt det ryska spelet bedrevs mot Storbritannien och Frankrike. Fransmännen förmådde inte ryssarna att pressa tyskarna på östfronten trots att de två ententeländerna gav upp tidigare motstånd mot att ge ryssarna kontrollen över sunden mellan Svarta havet och Medelhavet. Britterna fann sig rent av i att ryssarna underlät att medverka i striderna på Gallipoli.

I förlängningen drog den ryska krigspolitiken oåterkalleligt in Mellersta Östern in i världsbranden – med följderna som vi än i denna dag ser i kampen om de sista resterna av arvet från det ottomanska väldet.

TITEL

The Partnership: Five Cold Warriors and their Quest to Ban the Bomb

FÖRFATTARE

Philip Taubman

FÖRLAG

HarperCollinsPublishers New York 2012

En kärnvapenfri värld är endast en vision. Men sedan president Barack Obamas makttillträde har de nukleära arsenalernas avskaffande satts på den politiska dagordningen i USA. Författaren skildrar hur det mödosamt gick till, med utgångspunkt i en uppmärksam debattartikel ”En värld fri från kärnvapen” i *Wall Street Journal* i januari 2007.

Vad som väckte uppseende var undertecknarna: de tidigare republikanska utrikesministrarna Henry Kissinger och George Shultz, förre försvarsministern William Perry och Sam Nunn, en gång mäktig ordförande i senatens försvarsutskott, båda demokrater, och som femte namn fysikern Sidney Drell. De är alla män som förknippas med det kalla krigets amerikanska strategi med tonvikt på kärnvapen. Nu tycktes de ta ställning mot supermaktens försvarsetablissemang och doktriner, ja allt som de själva hade stått för.

Helt eniga är de kanske inte, särskilt Kissinger sticker ut. Kanske ville han mest åter hamna i rampljuset. Den som följer boken genom det kalla krigets utmaningar märker dock att kvintetten hela tiden grubblade över kärnvapnets roll och den ömsesidiga totala förstörelsens innebörden galenskap. Man får en märklig bild av hur maktens människor slits mellan vad de utåt står för och innerst inne tvivlar på.

TITEL

The Fateful Alliance:
German Conservatives and Nazis in 1933:
the *Machtergreifung* in a New Light

FÖRFATTARE

Hermann Beck

FÖRLAG

Berghan Books, New York-Oxford 2010

TITEL

Cultures of War:
Pearl Harbor–Hiroshima–9-11–Iraq

FÖRFATTARE

John W Dower

FÖRLAG

W.W. Norton/The New Press
New York, London 2011

Alla traditionella partier förlorade på det nazistiska maktövertagandet i januari 1933. Det slog undan benen på såväl vänsterkrafterna som den tyska borgerligheten. Hermann Beck, historiker i Miami, hävdar att tidigare forskare har missat den anti-borgerliga revolutionära tendensen hos Hitlers anhängare. Partiet var ingalunda ett uttryck för högerpolitik. Dess taktiska allians med det konservativa tysknationella partiet saknade varje värde så snart man hade undanröjt kommunisterna, socialdemokraterna och den katolska centern.

På mindre än ett halvår tog nazisterna över en förträdesvis konservativ statsapparat. De tysknationella föll med sin eroderade maktbastion. Angripna som klassfienden hade de inget för att de hade delat motviljan mot Weimarrepubliken, parlamentarismen och judarna. I efterhand förvånar det att så många av dem hoppades överleva som stödparti till nazisterna.

Nazisterna hade gripit tolkningsföreträdet när det gällde det tyska/preussiska arvet och gjorde intryck på folkopinionen – lika högt i gunst skulle de endast hamna en kort stund sju år senare, i svallvågorna av de militära segrarna under andra världskrigets inledningsskede. Den proletära iver blev inte långvarig, den slocknade i och med ”de långa knivarnas natt” 1934 när Hitler ville göra sig av med rivaler och vinna arméns bevägenhet.

Pearl Harbor blev snabbt en vanärens dag. President Roosevelts ryktbara ord klingar ironiskt i denna bok där en amerikansk Japanspecialist skärskådar sina landsmäns tendens att forma historien ideologiskt. I sin krigskultur har de haft blott alltför lätt att sudda över det som kunde uppfattas som belastande för dem själva.

Man finner här påfallande paralleller mellan George W Bushs Irakkrig och japanernas angrepp sextio år tidigare. Styrda av nationell säkerhet präglades båda besluten av byråkratiskt, ”grupptänkande”, önsketänkande och självbedrägeri; de igångsattes utan nödvändig utvärdering av motståndarens psyke.

Liksom dagens terrorister hade Japan blivit en fiende som skulle utrotas. De sista krigsmånadernas brandbombningar bar syn för sägen. Betänkligheter kvävdes. Atombomberna mot Hiroshima och Nagasaki styrdes inte minst av sina upphovsmäns oemotståndliga iver att se effekten av ett helt nytt massmördarvapen.

Folkrätten fick inte stå i vägen för andra världskrigets hantering av de slagna Tyskland och Japan. Författaren ser samma mönster i dagens Washington: USA känner sig utmanat av dem som i internationella fora argumenterar juridiskt likaväl som avterrorister.

Böckerna anmälda av Olof Santesson.